

METODOLOŠKO POJASNILO

Mateja Oman

INDEKSI UVOZNIH CEN

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Indeksi uvoznih cen, Slovenija, mesečno (Prva objava)

Marec 2021

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNA PODLAGA.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	5
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	8
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	8
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	8

1 NAMEN

Namen objave podatkov o indeksih uvoznih cen je prikaz mesečnega gibanja cen uvoženih proizvodov. Za uvožen proizvod štejemo vsak proizvod, ki ni bil proizveden v Sloveniji, temveč je bil na slovenski trg uvožen iz drugih držav ali dobavljen iz držav članic Evropske unije.

2 PRAVNA PODLAGA

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 2019/2152 z dne 27. novembra 2019 o evropski poslovni statistiki in razveljavitvi desetih pravnih aktov na področju poslovne statistike (CELEX: 32019R2152)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je izbrani reprezentativni proizvod, ki je bil uvožen iz drugih držav ali dobavljen iz držav članic Evropske unije na slovenski trg.

Opazovani reprezentativni proizvodi so razvrščeni po Klasifikaciji proizvodov po dejavnosti (CPA).

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enota opazovanja je poslovni subjekt, ki opravlja uvoz proizvodov iz SKD področij B, C in D.

Seznam enot, ki jih opazujemo, določimo na podlagi metode zajema s pragom. Naš vir za vzorčni okvir so podatki iz statistike zunanje trgovine. Glavno merilo za vključitev enote v raziskovanje je vrednost uvoza proizvodov znotraj oddelka oz. razreda SKD 2008, kar pomeni, da izberemo toliko enot, da z njimi dosežemo delež približno 60 odstotkov celotne vrednosti uvoza v določenem oddelku oz. razredu.

V letu 2021 smo revidirali in razširili seznam proizvodov, katerih cene spremljamo, ter seznam podjetij, ki sporočajo cene, in s tem izboljšali kakovost indeksov. Vzorec poročevalskih enot tako zajema 642 podjetij, ki mesečno sporočajo cene za 3045 proizvodov.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo mesečno.

Vir podatkov raziskovanja Indeksi uvoznih cen je vprašalnik "Cene uvoženih proizvodov (CENE-UVOZ/M)".

Poslovni subjekti, izbrani v vzorec raziskovanja, dobijo na začetku leta individualni elektronski vprašalnik (vsaka poročevalska enota prejme vprašalnik, v katerem so navedeni njeni reprezentativni proizvodi, ki jih je predhodno izbrala sama). Poročevalska enota odda vprašalnik preko spletne aplikacije eSTAT, v katero se mora naprej registrirati.

Zahtevane podatke, tj. cene navedenih proizvodov za prejšnji mesec, so poslovni subjekti dolžni oddati na SURS do 5. v tekočem mesecu.

Podatkov za to raziskovanje ne pridobivamo iz administrativnih virov.

6 DEFINICIJE

IUC – Indeks uvoznih cen meri dinamiko cen uvoženih proizvodov. Za uvožen proizvod štejemo vsak proizvod, ki ni bil proizveden v Sloveniji, temveč je bil uvožen iz drugih držav ali dobavljen iz držav članic Evropske unije.

IUC Evrsko območje – Indeks uvoznih cen evrskega območja meri gibanje cen uvoženih proizvodov, ki jih slovenski uvozniki dobavljajo iz držav članic Evropske unije, v katerih je evro nacionalna valuta.

IUC Zunajevrsko območje – Indeks uvoznih cen zunajevrskega območja meri gibanje cen uvoženih proizvodov, ki jih slovenski uvozniki uvažajo iz držav, v katerih evro ni nacionalna valuta.

CPA – Klasifikacija proizvodov po dejavnosti je statistična klasifikacija proizvodov in storitev, obvezna za vse članice EU, ki produkte razvršča po dejavnosti, v kateri so proizvedeni.

NIP – Nomenklatura industrijskih proizvodov razvršča proizvode, ki po Standardni klasifikaciji dejavnosti spadajo v področje rudarstva in predelovalne dejavnosti, in je osnova za statistično spremljanje industrijske proizvodnje po proizvodih.

KN – Kombinirana nomenklatura je podrobna klasifikacija blaga oz. proizvodov, ki hkrati zadovoljuje zahteve carinske tarife, zunanje trgovinske statistike ter trgovinske, kmetijske in drugih politik, ki se nanašajo na izvoz ali uvoz blaga.

Referenčno (bazno) cenovno obdobje je obdobje, na katero se nanašajo cene, s katerimi se ob vsakem izračunu indeksov primerjajo cene, ki veljajo v

tekočem obdobju. Bazno cenovno obdobje je december predhodnega leta.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Cene uvoženih proizvodov zbiramo po Kombinirani nomenklaturi (KN), obdelujemo in izkazujemo pa po Klasifikaciji proizvodov po dejavnosti (CPA). Klasifikacija je dostopna na spletnem naslovu: <http://www.stat.si/StatWeb/glavnanavigacija/metode-in-klasifikacije/klasifikacije>.

Po klasifikaciji CPA razvrščamo proizvode v posamezne ožje in širše dejavnosti glede na izvor proizvoda. To pomeni, da so proizvodi razvrščeni glede na dejavnost, v kateri je bil posamezni proizvod proizveden. Načelo razvrstitve proizvoda glede na dejavnost, v kateri je bil ta proizveden, omogoča, da se struktura klasifikacije CPA ujema s klasifikacijo NACE Rev. 2. Indekse cen uvoženih proizvodov objavljamo na dveh ravneh členitve CPA, in sicer na ravni področja dejavnosti in na ravni oddelka dejavnosti. Prva raven so področja in so opredeljena s črkovno oznako (primer: B – Rude in kamnine), druga raven so oddelki in ti so opredeljeni z dvomestno številčno oznako (primer: 05 - Premog in lignit).

Indeks uvoznih cen pokriva tri področja Klasifikacije proizvodov po dejavnostih (CPA):

B – Rude in kamnine;

C – Proizvodi predelovalnih dejavnosti;

D – Oskrba z električno energijo, plinom in paro.

Objavljamo tudi indekse cen za posebne skupine dejavnosti, ki kažejo dinamiko cen glede na pretežni namen porabe proizvodov iz posameznih dejavnosti na ravni razreda CPA. Dejavnosti se po pretežnem namenu uporabe proizvodov razvrščajo v štiri skupine (surovine, energenti, proizvodi za investicije in proizvodi za široko porabo) ter dve podskupini (trajni in netrajni proizvodi).

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo uredili s postopki vstavljanja podatkov in z uporabo ustreznih individualnih popravkov. Pri vstavljanju podatkov smo uporabili metodo povprečne vrednosti, metodo notranjega darovalca ali metodo zgodovinskih vrednosti.

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Z uteževanjem izboljšujemo reprezentativnost podatkov, zbranih v raziskovanju, tako da so uteženi podatki čim bolj nepristranska ocena opazovane populacije v določeni časovni točki.

Uteži temeljijo na vrednostnih podatkih iz carinskih deklaracij (Ekstrastat) in iz statističnih obrazcev (Intrastat), ki so zajeti v statistiki zunanje trgovine. Pri izračunu povprečnih vrednosti zunanje trgovine se upoštevajo statistične vrednosti blaga v evrih (glede na pariteto so vrednosti blaga prišteti ali od te vrednosti odšteti stroški natovarjanja, prevoza in zavarovanja do slovenske meje). Uteži se oblikujejo tako, da so podatki o vrednosti uvoženih proizvodov za področja B, C in D za leto 2019 indeksirani z indeksom uvoznih cen XII 2020 / Ø 2019.

Uteži se spreminjajo vsako leto.

DESEZONIRANJE

Postopkov desezoniranja podatkov nismo uporabili.

7.3 INDEKSI

1) Izračun individualnih cenovnih indeksov

Individualne indekse posameznih reprezentativnih proizvodov za vsak tekoči mesec izračunamo neposredno iz podatkov o cenah v primerjavi s cenami baznega meseca (tj. december prejšnjega leta).

$$I_{t/d} = \frac{P_t}{P_d} \times 100$$

p_t = cena določenega proizvoda v tekočem obdobju t

p_d = cena določenega proizvoda v baznem obdobju d

2) Izračun agregatnih indeksov na višjih ravneh

Iz individualnih indeksov nato s tehtano aritmetično sredino izračunamo agregatne indekse, to je indekse razredov in skupin, nadalje indekse oddelkov, področij, indekse dejavnosti po namenu porabe proizvodov in skupni indeks.

$$I_{t/d} = \frac{\sum_{i=1}^n \frac{P_{ti}}{P_{di}} \times W_{di}}{\sum_{i=1}^n W_{di}} \times 100$$

Kjer je:

$I_{t/d}$	indeks razredov, skupin, itd. oz. skupni indeks
p_{ti}	cena i-tega proizvoda v tekočem mesecu
p_{di}	cena i-tega proizvoda v decembru
w_{di}	utež (ponder) za posamezen proizvod v decembru
n	število proizvodov

Vsak tako izračunan agregatni indeks (december predhodnega leta = 100) je Laspeyresov indeks fiksne tipa, kar pomeni, da je izračunan z utežmi iz istega baznega ponderacijskega obdobja in z enakim zajemom proizvodov.

Z letom 2018 smo indekse verižno povezali na osnovi nove indeksne baze, tj. leta 2015 (povprečje 2015 = 100). Vsi indeksi so tako izvedeni in izračunani na osnovi povprečja 2015, in sicer takole:

- **bazni indeks**, ki nam pove, za koliko so se v povprečju spremenile cene v tekočem mesecu v primerjavi s povprečjem cen v letu 2015;
- **mesečni indeks**, ki nam pove, za koliko so se v povprečju spremenile cene v tekočem mesecu glede na cene v prejšnjem mesecu;
- **kumulativni indeks**, ki nam pove, za koliko so se v povprečju spremenile cene v tekočem mesecu glede na cene v decembru prejšnjega leta;
- **letni indeks**, ki nam pove, za koliko so se v povprečju spremenile cene v tekočem mesecu glede na isti mesec prejšnjega leta;
- **povprečni letni indeks**, ki nam pove, za koliko so se v povprečju spremenile cene v zadnjih n-mesecih tekočega leta v primerjavi s cenami v enakem obdobju prejšnjega leta;
- **povprečni kumulativni indeks**, ki nam pove, za koliko so se v povprečju spremenile cene v zadnjih n-mesecih tekočega leta v primerjavi z decembrskimi cenami prejšnjega leta.

7.4 NATANČNOST

Raziskovanje ne poteka na podlagi slučajnega vzorca.

7.5 DRUGA POJASNILA

Podatek, ki je statistično zaščiten zaradi varovanja zaupnosti poročevalskih enot, nadomestimo z znamenjem »z«. Če ni pojava ali ni podatka, manjkajoči podatek nadomestimo z znamenjema »-« oz. »...«.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: [Cene in inflacija](#) – Cene v proizvodnji in storitvah; indeksi, CPA (oddelek).
- Prva objava (Cene in inflacija, Cene v proizvodnji in storitvah): »Indeksi uvoznih cen, Slovenija, mesečno«.
- Eurostat, Statistični urad Evropske unije

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasnih podatkov ne izkazujemo. Objavimo le končne podatke.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

V časovni vrsti ni prišlo do prelomov, zato so vse časovne točke primerljive. Podatki so na voljo od leta 2006 dalje.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Cene uvoženih proizvodov (CENE-UVOZ/M)

področje: Cene in inflacija, podpodročje: Cene v proizvodnji in storitvah

- Poročilo o kakovosti za raziskovanje:
 - Indeks uvoznih cen (CENE-UVOZ/M)

področje: Cene in inflacija, podpodročje: Cene v proizvodnji in storitvah

- Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure: (ESMS): STSIND_ESMS34_A_SI_2019_0000, https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/sts_ind_imp_esms_si.htm

